

Projekt

z dnia 10 listopada 2020 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU PROSZOWICKIEGO**

z dnia 2020 r.

w sprawie przyjęcia "Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Proszowickim na lata 2021 - 2023,,

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 920) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020r. poz. 821) Rada Powiatu Proszowickiego uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Proszowickim na lata 2021-2023”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Proszowickiego oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2021r.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Proszowickim na lata 2021 – 2023

Proszowice 2020

Wstęp	3
I. Zadania z zakresu pieczy zastępczej	5
1. Zadania Powiatu realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	6
2. Zadania Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	7
3. Zadania Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	9
4. Zadania Zarządu Powiatu	9
II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza	10
III. Charakterystyka pieczy zastępczej w Powiecie Proszowickim	14
1. Wsparcie rodzin na poziomie gmin	14
2. Rodzinna piecza zastępcza	18
3. Instytucjonalna piecza zastępcza	20
4. Wychowankowie pieczy zastępczej	21
5. Limit planowanych do utworzenia rodzin na lata 2021-2023	22
IV. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i pieczy zastępczej	23
V. Cele i kierunki działania.....	24
VI. Realizacja programu	28
1. Zamierzone efekty	28
2. Adresaci programu	28
3. Realizator Programu	29
4. Źródła finansowania	29
5. Monitoring i ewaluacja	30
Zakończenie	30
Spis rysunków	
Spis wykresów	
Spis tabel	

*Dziecko chce być dobre.
Jeśli nie umie – naucz.
Jeśli nie wie – wytłumacz.
Jeśli nie może – pomóż.*

(Janusz Korczak)

Wstęp

Polityka rodzinna obejmuje wszelkie działania podejmowane przez państwo, samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe i inne podmioty aby stworzyć odpowiednie warunki dla prawidłowego funkcjonowania rodzin i spełniania przez nie funkcji istotnych zarówno dla ich członków, jak i dla całego społeczeństwa.

Idea polityki rodzinnej została ujęta w art. 71 ust 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

„Państwo w swojej polityce społecznej i gospodarczej uwzględnia dobro rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych”¹.

Rodzina traktowana jest i uważana za najważniejsze i podstawowe środowisko funkcjonowania, rozwoju i wychowania dziecka. To rodzina powinna wychowywać dziecko w miłości, dawać możliwość rozwoju, rozumieć jego potrzeby, być wzorcem jego postępowania. To rodzina powinna zaspokajać najważniejsze potrzeby każdego człowieka – potrzebę miłości i bezpieczeństwa. Dlatego prawo do wychowywania w rodzinie jest jednym z podstawowych praw każdego dziecka. Gwarantuje je Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, jak również ratyfikowana przez Polskę Konwencja o prawach dziecka. W preambule Konwencji możemy przeczytać, iż „dzieci mają prawo do szczególnej troski i pomocy (...) rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie”²

Rodzinie mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych konieczna jest pomoc i wsparcie mające na celu przywrócenie zdolności do wypełniania tych

¹ <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>

² Konwencja o prawach dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991r. Nr 120, poz. 526)

funkcji. Piecza zastępcza ustanawiana jest natomiast w przypadku niemożliwości sprawowania tej opieki nad dziećmi przez rodziców.

System pieczy zastępczej to system zintegrowanych działań osób i instytucji mających na celu zapewnienie właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. Rolą systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego, które respektuje jego prawa: powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, edukacji.

Podstawą przygotowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 - 2023 wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w powiecie proszowickim jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Celem programu jest promocja, rozwój nowych i wsparcie istniejących form pieczy zastępczej na terenie powiatu proszowickiego oraz zapewnienie dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej pieczy zastępczej, jak również pomoc pełnoletnim wychowankom w usamodzielnieniu i integracji ze środowiskiem.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej uwzględnia lokalne uwarunkowania, wyznacza kierunki działań w perspektywie trzech lat, z uwzględnieniem źródła finansowania, które jest niezbędne do ich realizacji. Program wskazuje ponadto konieczność podnoszenia kompetencji pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, celem aktualizacji i poszerzania wiedzy oraz umiejętności niezbędnych do efektywnej pracy z rodziną.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie proszowickim. Program akcentuje głównie zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapewnienia pieczy zastępczej oraz udzielania świadczeń, działania profilaktyczne i współpracę między instytucjami, których wspólnym celem jest wyposażenie rodzin i wychowanków w kompetencje pozwalające im w przyszłości na prawidłowe funkcjonowanie poza systemem pomocy.

Program pozwoli zaplanować działania w zakresie profilaktyki i wspomaganie opieki nad dzieckiem i rodziną, rozwijania i wspierania rodzinnych form opieki zastępczej oraz usamodzielniających się wychowanków.

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie: sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, sprawozdań i informacji własnych PCPR, informacji przygotowanych przez ośrodki pomocy społecznej, spotkań zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej oraz w oparciu o kilkuletnią diagnozę pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu proszowickiego.

Zgodnie z zapisami w/w ustawy na podstawie Zarządzenia Nr 48/2011 Starosty Powiatu Proszowickiego z dnia 13 września 2011r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach zostało powołane na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu proszowickiego.

Powołany został także Zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, pracownicy socjalni i psycholog. Zespół ten w swoich działaniach współpracuje z ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodzin, służbą zdrowia, policją, instytucjami oświatowymi, kuratorami, sądem, ośrodkami adopcyjnymi, organizatorami pieczy zastępczej i powiatowymi centrami pomocy rodzinie na terenie innych powiatów oraz innymi instytucjami zajmujących się problematyką rodziny i dziecka .

Program jest kontynuacją działań podjętych w dotychczasowym Powiatowym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Proszowickim na lata 2018-2020.

I. Zadania z zakresu pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie: pracy z rodziną - co należy do zadań własnych gmin - i organizacji pieczy zastępczej – co należy do zadań własnych powiatu.

GMINA	POWIAT	WOJEWÓDZTWO
<ul style="list-style-type: none">- działania profilaktyczne- praca (asystent rodziny) z rodziną przeżywającą trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dziecka	<ul style="list-style-type: none">- działania promujące rodzinną pieczę zastępczą- organizacja rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej- wsparcie dla rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych- pomoc i wsparcie dla usamodzielniających się	<p>Prowadzenie:</p> <ul style="list-style-type: none">- ośrodków adopcyjnych- regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych- interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych

Zgodnie z w/w ustawą zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu. Do głównych zadań w tym zakresie należą organizowanie opieki i wychowania w pieczy zastępczej zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej, przyznawanie określonych w ustawie świadczeń oraz przyznawanie pomocy finansowej i wsparcia dla wychowanków opuszczających różne formy pieczy zastępczej.

1. Zadania Powiatu realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania, w tym grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;
- 8) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 11) prowadzenie rejestru rodzin zastępczych, ich aktualizacja i systematyczne przekazywanie do właściwego sądu;
- 12) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;

13) finansowanie:

- a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
- b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;

14) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie,

15) przekazywanie informacji o powstaniu zaległości z tytułu ponoszenie opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej do biura informacji gospodarczej informacji,

16) współpraca ze środowiskiem lokalnym,

17) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

a) Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,

b) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej dzieci cudzoziemskich mających miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:

a) zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,

b) uzyskania w Rzeczypospolitej Polskiej statusu uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

2. Zadania Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych

zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;

3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

4) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

5) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;

6) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;

7) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;

8) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;

9) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

10) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;

11) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;

12) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;

13) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;

14) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

- 15) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 16) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 17) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wycieczki.

3. Zadania Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Organizator zatrudnia Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, w celu objęcia pomocą i wsparciem rodziny zastępcze oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej w latach 2012-2014 w zakresie swojej pracy obejmował do 30 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Natomiast od stycznia 2015 roku po nowelizacji ustawy, może objąć wsparciem i pomocą nie więcej niż 15 rodzin.

Zadaniem Koordynatora jest:

- 1) udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- 2) przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- 3) pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- 4) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- 5) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 6) udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- 7) przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

4. Zadania Zarządu Powiatu

Zarząd Powiatu sprawuje kontrolę nad organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej, rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi. Zarząd może upoważnić, w formie pisemnej, do sprawowania kontroli

członka zarządu powiatu, pracownika urzędu albo kierownika jednostki organizacyjnej powiatu. Czynności kontrolnych nie może wykonywać koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

Zarząd Powiatu ma prawo do:

- 1) żądania informacji, dokumentów i danych, niezbędnych do sprawowania kontroli,
- 2) wstępu w ciągu doby, w tym w porze nocnej – w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka do obiektów i pomieszczeń kontrolowanej jednostki, rodziny zastępczej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka w których wykonywane są ich zadania,
- 3) przeprowadzania oględzin obiektów, składników majątku kontrolowanej jednostki oraz przebiegu określonych czynności objętych obowiązującym standardem,
- 4) przeprowadzania oględzin obiektów, w których kontrolowana rodzina zastępcza lub osoby prowadzące rodzinny dom dziecka sprawują pieczę zastępczą,
- 5) żądania od pracowników kontrolowanej jednostki, rodziny zastępczej lub osób prowadzących rodzinny dom dziecka udzielenia informacji w formie ustnej lub pisemnej w zakresie przeprowadzanej kontroli,
- 6) obserwacji dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- 7) przeprowadzania indywidualnych rozmów z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej, w tym zasięgania opinii dzieci, z uwzględnieniem ich wieku, możliwości intelektualnych oraz stopnia dojrzałości poznawczej.

II. Rodzinna i instytucjonalna piecza zastępcza

W sytuacji gdy dziecko, z różnych powodów, nie może wychowywać się w swoim naturalnym środowisku należy zapewnić mu wychowanie w pieczy zastępczej, która powinna być tymczasową formą opieki nad dzieckiem – do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, przysposobienia lub umieszczenia w innej formie pieczy zastępczej.

Konieczność umieszczenia dziecka poza rodzina wynika przede wszystkim z patologii środowiska, w którym żyje (np. nałogi rodziców, przemoc, pobyt w zakładzie karnym, bezdomność), osierocenie, zaniedbywanie podstawowych obowiązków rodzicielskich, porzucenie dziecka, ale także ciężka, uniemożliwiająca opiekę nad dzieckiem choroba.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej i pozbawienie dziecka możliwości pozostawania pod opieką własnych rodziców jest ostatecznym krokiem mającym na celu przywrócenie zdolności do wypełnienia jej funkcji, pokonanie kryzysu, w jakim się znajduje, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Zadaniem pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do samodzielnego, godnego życia, do pokonywania trudności życiowych. Piecza powinna łagodzić doświadczenia z jakimi dziecko spotykało się w rodzinie naturalnej. Piecza zastępcza powinna zaspokoić potrzeby dziecka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dwiema podstawowymi formami pieczy zastępczej jest rodzinna piecza zastępcza oraz instytucjonalna piecza zastępcza.

Objęcie dziecka jedną z form pieczy zastępczej następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia przez nie pełnoletności. Osoba dorosła, jeżeli się uczy, może przebywać w dotychczasowej pieczy zastępczej – nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia.

Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej powinni mieć świadomość, że dziecko umieszczane będzie czasowo pod ich opieką. Może powrócić do rodziny biologicznej lub zostać przysposobione. Zgodnie z przepisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej może zostać powierzone osobom, które dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej; mają pełnię władzy rodzicielskiej; wypełniają obowiązek alimentacyjny (w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego); mają pełną zdolność do czynności prawnych; są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone odpowiednim zaświadczeniem lekarskim i pozytywną oceną predyspozycji i motywacji sporządzoną przez psychologa oraz przebywają na terenie RP. Rodzice zastępczy powinni zapewnić dziecku odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Rodzinna piecza zastępcza:

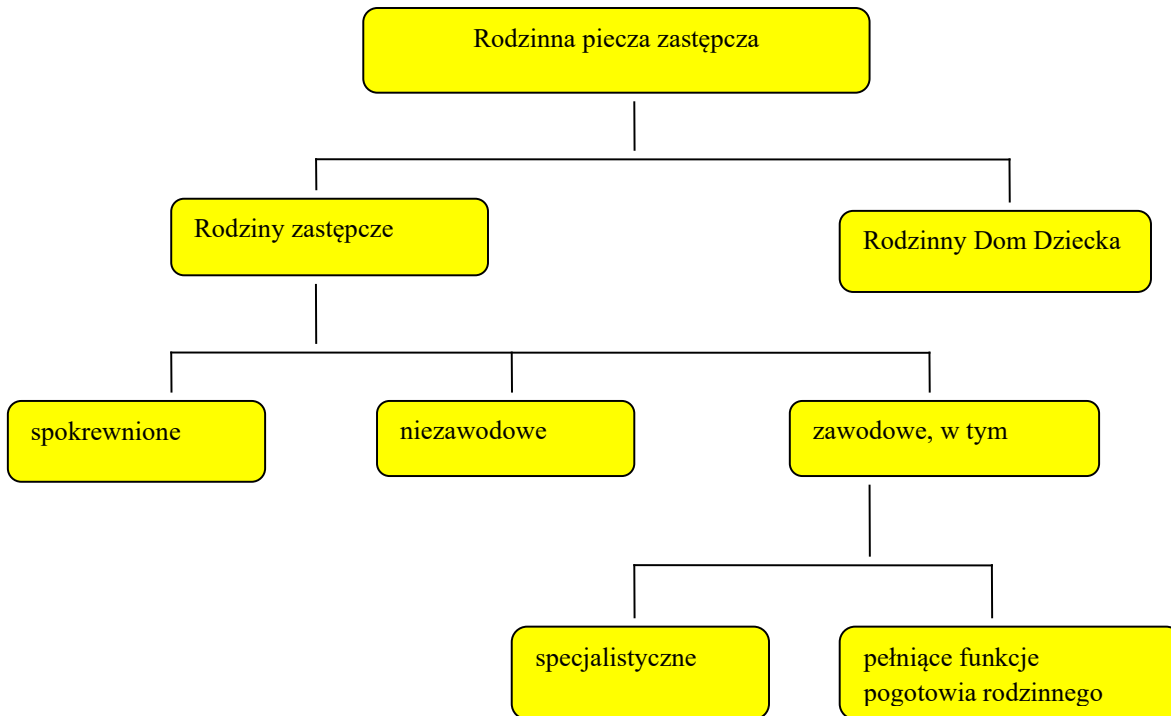
1. Rodzina zastępcza:

- a) rodzina zastępcza spokrewniona (dziadkowie i starsze rodzeństwo),
 - b) rodzina zastępcza niezawodowa (dalsza rodzina lub osoby niespokrewnione),
 - c) rodzina zastępcza zawodowa
- rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego,

- rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna

2. Rodzinny dom dziecka

Rysunek Nr 1. Model rodzinnej pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne

Rodzina zastępcza nie przejmuje pełnej władzy nad dzieckiem, sprawuje wyłącznie bieżącą pieczę. Wyjątek stanowi, gdy sąd rodzinny ustanowi rodzinę zastępczą również opiekunem prawnym dla danego dziecka. Wówczas rodzina zastępcza posiada prawo o decydowaniu o wszystkich sprawach istotnych dla rozwoju i wychowania dziecka.

Rodzina zastępcza powinna zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie, a w szczególności dostęp do świadczeń zdrowotnych, zapewnić właściwą edukację i wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, zapewnić rozwój uzdolnień i zainteresowań, a także zaspokoić jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne i religijne. Jeżeli sąd nie postanowi inaczej, dziecko przebywające w pieczy zastępczej ma prawo do kontaktu z rodzicami lub innymi członkami rodziny. Dziecko powinno mieć również poczucie tego, że rodzina zastępcza zapewnia mu ochroną przed ingerencją w jego

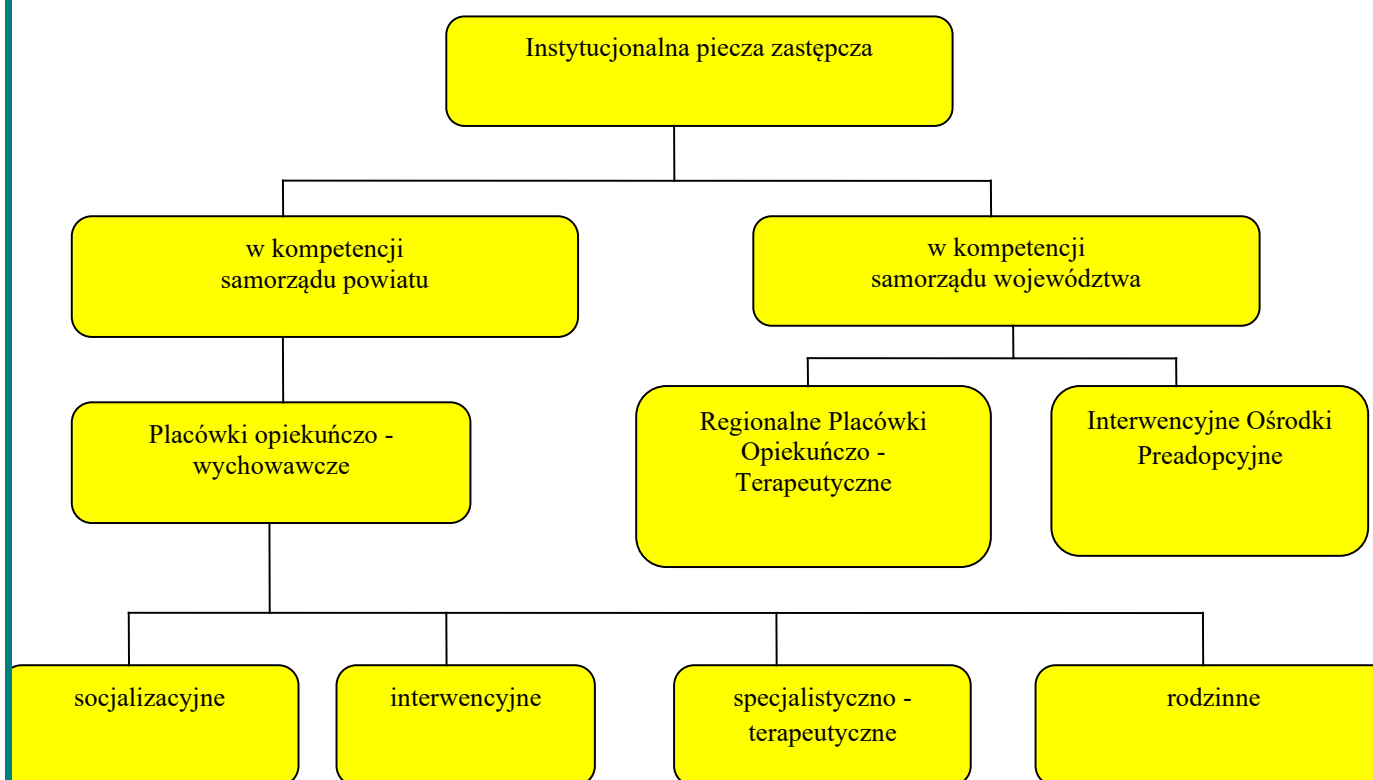
życie prywatne. Przede wszystkim rodzina zastępcza powinna traktować dziecko przebywające w pieczy zastępczej w sposób sprzyjający godności i wartości osobistej.

Instytucjonalna piecza zastępcza:

Placówka opiekuńczo – wychowawcza

- a) typu socjalizacyjnego,
 - b) typu interwencyjnego,
 - c) typu specjalistyczno – terapeutycznego,
 - d) typu rodzinnego,
2. Regionalna placówka opiekuńczo – terapeutyczna,
 3. Interwencyjny ośrodek preadopcyjny.

Rysunek Nr 2. Model instytucjonalnej pieczy zastępczej

Źródło: opracowanie własne

W sytuacji, gdy sąd ingeruje we władzę rodzicielską i konieczne jest umieszczenie dziecka poza środowiskiem naturalnym, powinno być ono umieszczone w pierwszej kolejności w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Jednak nie zawsze takie rozwiązanie jest możliwe,

dlatego też istotną funkcję pełni instytucjonalna piecza zastępcza. Placówki opiekuńczo – wychowawcze zapewniają dzieciom całodobową opiekę i wychowanie, zaspokajają podstawowe potrzeby dziecka.

III. Charakterystyka pieczy zastępczej na terenie powiatu proszowickiego w latach 2017-2019

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadziła znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie: pracy z rodziną - co należy do zadań własnych gmin - i organizacji pieczy zastępczej – co należy do zadań własnych powiatu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej współpracuje ze wszystkimi rodzinami zastępczymi na terenie powiatu proszowickiego.

1. Wsparcie rodziny na poziomie gmin

Współczesne rodziny często borykają się z trudnościami życia codziennego, w zmieniającej się rzeczywistości. Dotyka je zjawisko bezrobocia, przemocy, trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. W takiej sytuacji bardzo ważne jest wzmocnienie rodziny i przeciwdziałanie tworzącym się dysfunkcją. Gmina to najbliższa społeczności lokalnej instytucja samorządu terytorialnego, która może wspomóc rodzinę biologiczną w pokonywaniu różnych trudności życiowych. To właśnie gminy zajmują się bezpośrednią pomocą rodzinie i dziecku, zabezpieczeniem ich podstawowych potrzeb, a także środowiskowymi formami wsparcia. Jest to integralna część systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej. Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro mieszkańców, a tym samym wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej i nie potrafiących pomyślnie rozwiązać sytuacji kryzysowych.

Zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej na poziomie gmin wykonują ośrodki pomocy społecznej, które wspierają rodziny i podejmują działania służące udzieleniu jej wszechstronnej pomocy.

Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu proszowickiego podejmują różne działania wspierające rodziny mające na celu utrzymanie dziecka w środowisku rodzinnym oraz działania mające na celu powrót dziecka do rodziny biologicznej. Są to m.in.:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wsparcia rodziny,

- przydzielenie asystenta rodziny osobom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- rodziny wspierające (pomoc w zakresie opieki i wychowania dzieci),
- działalność placówek wsparcia dziennego,
- praca z rodziną (poradnictwo specjalistyczne, pomoc prawna, pomoc socjalna, pomoc psychologiczna, pomoc pedagogiczna, motywowanie do podjęcia pracy zarobkowej i do podnoszenia kwalifikacji),
- programy profilaktyczne promujące wartości rodzinne, zdrowy styl życia,
- organizowanie kolonii letnich dla dzieci,
- wsparcie finansowe,
- współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Z informacji otrzymanych w Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu proszowickiego wynika, iż funkcjonujące na terenach gmin różne form placówek zabezpieczają potrzeby małoletnich dzieci wynikające w ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Jedną z form pomocy rodzinie przeżywającej trudności jest wsparcie jej przez asystenta rodziny. Zadaniem asystenta jest pomoc rodzinom w wypełnianiu ich ról społecznych, tak aby nie dopuścić do umieszczenia dzieci poza rodziną w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Głównym celem wsparcia asystenta rodziny jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców, radzenia sobie w sytuacjach dnia codziennego, umiejętności dot. prowadzenia gospodarstwa domowego.

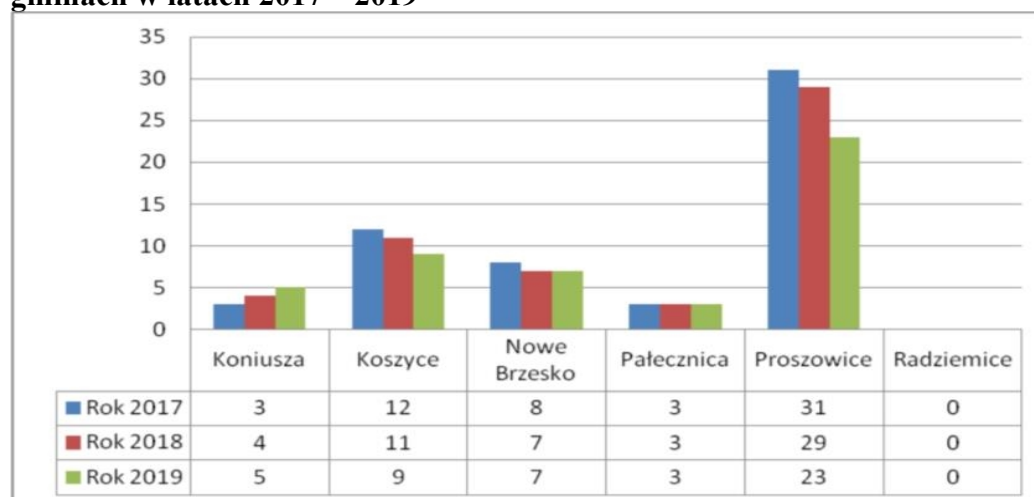
Tabela Nr 1. Wsparcie asystenta rodzin w latach 2017 - 2019

Gmina	Wsparcie asystenta rodzin	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
Koniusza	Liczba asystentów	1	1	1
	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	3	4	5
	Liczba dzieci w tych rodzinach	8	10	11
Koszyce	Liczba asystentów	1	1	1
	Liczba rodzin objętych	12	11	9

	wsparciem asystenta			
	Liczba dzieci w tych rodzinach	31	27	20
Nowe Brzesko	Liczba asystentów	1	1	1
	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	8	7	7
	Liczba dzieci w tych rodzinach	22	16	13
Pałecznicza	Liczba asystentów	1	1	1
	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	3	3	3
	Liczba dzieci w tych rodzinach	10	10	10
Proszowice	Liczba asystentów	2	2	2
	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	31	29	23
	Liczba dzieci w tych rodzinach	66	59	60
Radziemice	Liczba asystentów	0	0	0
	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta	0	0	0
	Liczba dzieci w tych rodzinach	0	0	0
Liczba asystentów ogółem		6	6	6
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta ogółem		57	54	47
Liczba dzieci w tych rodzinach ogółem		137	122	114

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu proszowickiego

Wykres Nr 1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w poszczególnych gminach w latach 2017 – 2019

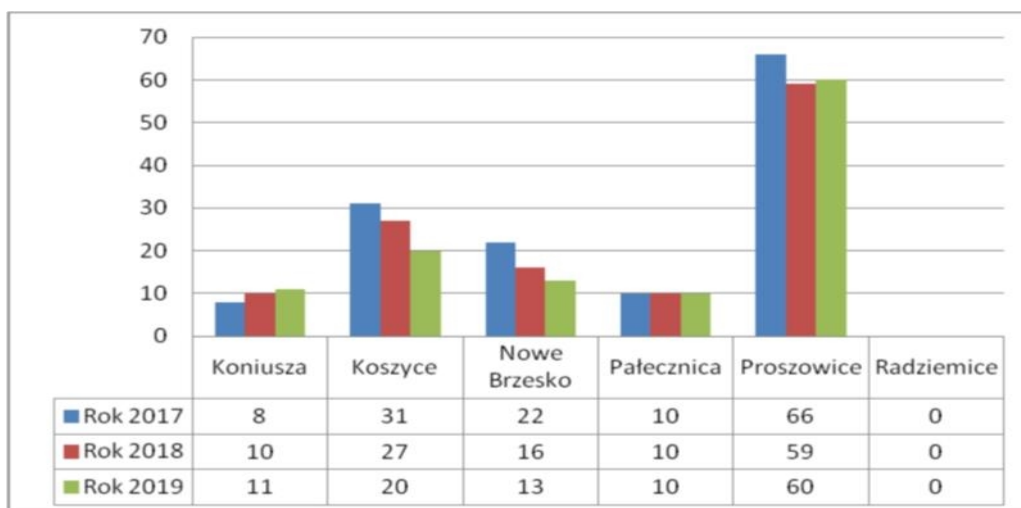

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu proszowickiego

W latach objętych diagnozą najwięcej rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny mieszka na terenie gminy Proszowice, następnie na terenie gminy Koszyce. Na terenie gminy

Radziemice nie ma rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny. W 5 gminach na terenie Powiatu Proszowickiego wprowadzono asystentów rodzin. W gminie Radziemice, zgodnie z przekazanymi danymi z ośrodka pomocy społecznej nie ma obecnie rodzin, które wymagałyby wsparcia asystenta.

Wykres Nr 2. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w poszczególnych gminach w latach 2017 – 2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu proszowickiego

Najwięcej dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej jest na terenie gminy Proszowice oraz gminy Koszyce.

Rodziny mające problemy opiekuńczo – wychowawcze, w których zagrożone jest dobro małoletnich Sąd Rodzinny może zobowiązać do współpracy z asystentem. W latach 2017 – 2019 Sąd podjął taką decyzję w stosunku do 23 rodzin.

Tabela Nr 2. Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd Rodzinny do współpracy z asystentem rodziny w latach 2017 - 2019

Gmina	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Razem
Koniusza	1	2	2	5
Koszyce	2	2	2	6
Nowe Brzesko	0	0	0	0
Pałecznicza	0	0	0	0

Proszowice	4	4	4	12
Radziemice	0	0	0	0
Ogółem	7	8	8	<u>23</u>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu proszowickiego

Działania asystenta rodziny podejmowane są w celu osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz niezależności życiowej. Podejmowane działania są ukierunkowane na wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić rodzinę biologiczną. W latach 2017 – 2019 asystenci rodzin z terenu powiatu zakończyli pracę łącznie z 21 rodzinami ze względu na:

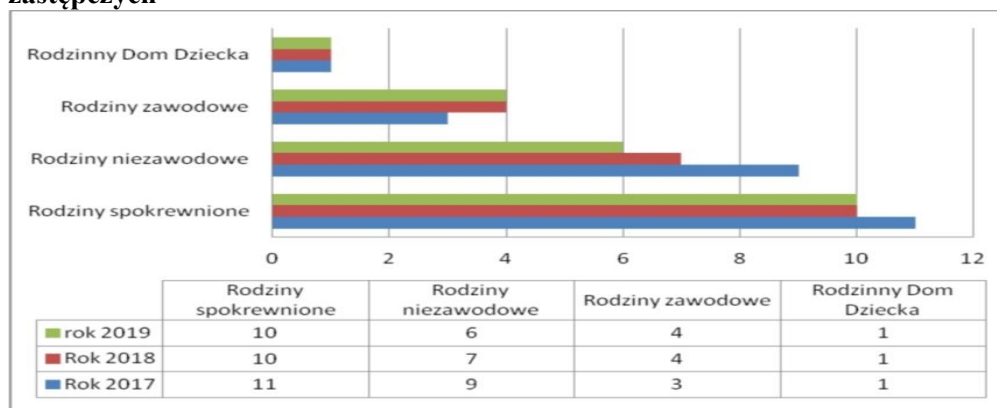
- osiągnięcie celów (12 rodzin),
- zaprzestania współpracy z rodziną (8 rodzin),
- brak efektów (1 rodzina).

Jeżeli sytuacja rodziny biologicznej nie ulega poprawie i brak jest możliwości dalszego pobytu dziecka w tej rodzinie jest ono umieszczane w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Asystenci rodzin podejmują w takich sytuacjach, przy współpracy w rodzicem biologicznym, działania zmierzające do powrotu dzieci do domu rodzinnego.

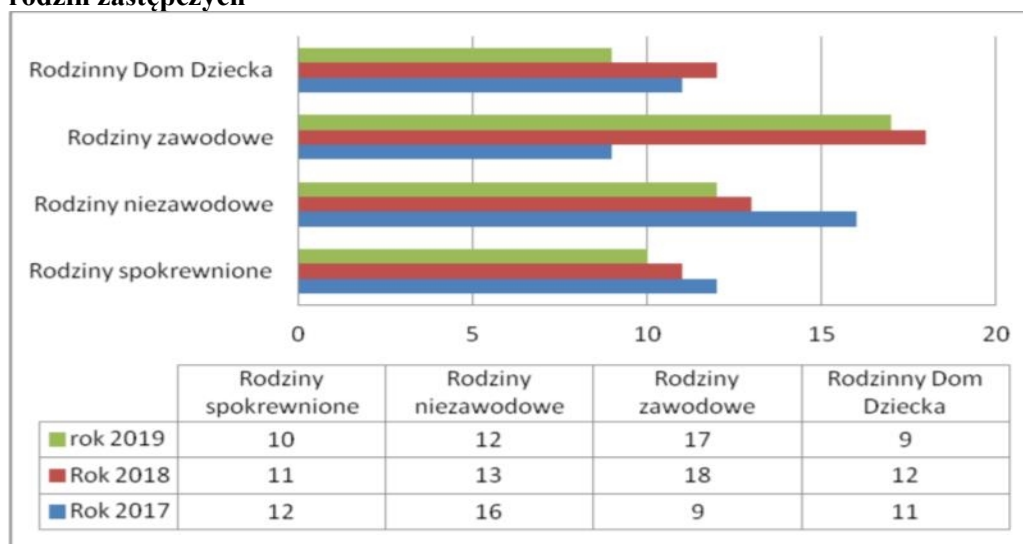
Każde dziecko ma prawo do życia i rozwoju w swojej rodzinie. Gdy jednak zabraknie rodziny lub nie spełnia ona prawidłowo swoich funkcji sprzyjających prawidłowemu rozwojowi dziecka, wówczas w jej miejsce pojawiają się środki zastępcze o charakterze opiekuńczo-wychowawczym w formie rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzina zastępcza zapewnia dziecku warunki rozwoju i wychowania odpowiednie do jego stanu zdrowia i poziomu rozwoju, w tym: odpowiednie warunki bytowe, możliwości rozwoju fizycznego i społecznego, zaspakajania indywidualnych potrzeb dziecka, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, odpowiednie warunki do odpoczynku i organizacji czasu wolnego.

Wykres Nr 3. Liczba rodzin zastępczych w latach 2017 - 2019 w podziale na typy rodzin zastępczych

Źródło: opracowanie własne

Wykres Nr 4. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2017 - 2019 w podziale na typy rodzin zastępczych

Źródło: opracowanie własne

Liczba rodzin zastępczych w powiecie proszowickim jest na stosunkowo nie zmiennym poziomie. Zdecydowaną większość stanowią rodziny zastępcze spokrewnione. Nowe rodziny zastępcze tworzone są głównie w osobach dziadków lub wujostwa, więc osób spokrewnionych z dzieckiem. W roku 2017 powstało 5 rodzin zastępczych spokrewnionych i 2 rodziny niezawodowe. Jedna rodzina zastępcza niezawodowa została przekształcona w zawodową rodziną. Łącznie w roku 2017 w rodzinnej pieczy zastępczej umieszczono 19 dzieci. W roku 2018 utworzono 1 rodzinę spokrewnioną. Umieszczonych zostało 13 dzieci. W roku 2019 utworzono 1 rodzinę spokrewnioną. Umieszczonych zostało 4 dzieci.

Tabela Nr 3. Wiek dzieci pozostających w rodzinach zastępczych w powiecie proszowickim w latach 2017 – 2019 (stan na 31 grudnia każdego roku)

Wiek dziecka	Rodzina spokrewniona			Rodzina niezawodowa			Rodzina zawodowa i RDD		
	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019
poniżej 1 roku	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1-3 lat	0	0	0	0	3	0	4	4	1
4-6 lat	2	0	2	3	3	2	2	4	1
7-13 lat	5	4	4	3	3	4	4	5	4
14-17 lat	3	3	3	5	5	3	5	7	2
18-24 lat	1	0	1	2	1	2	3	3	3

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej jest w wieku między 7 a 17 rokiem życia.

Głównym powodem umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest bezradność opiekuńczo – wychowawcza rodziców biologicznych, a następnie pólseroctwo.

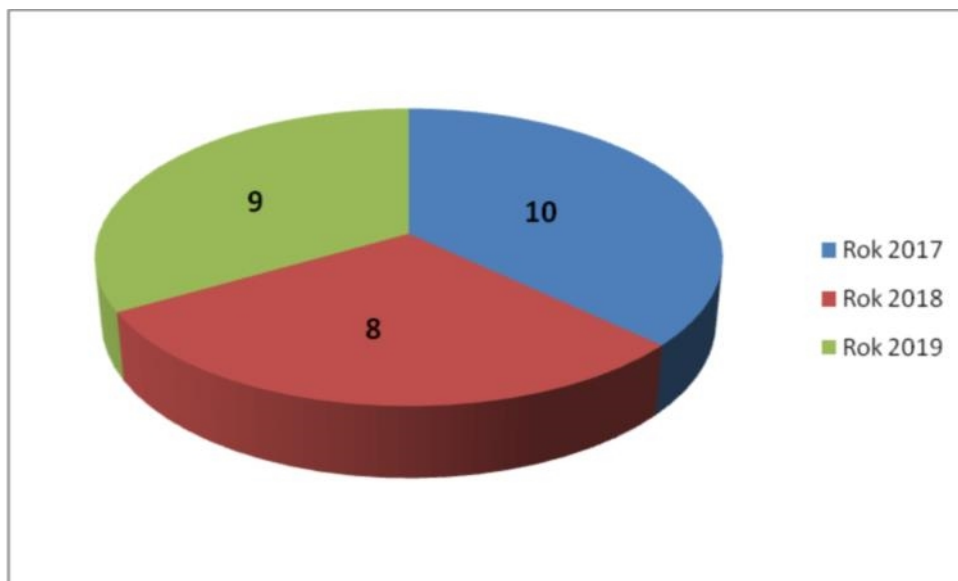
3. Instytucjonalna piecza zastępcza

Kierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo-wychowawczej na pobyt całodobowy powinno następować dopiero w sytuacji, kiedy zostały wyczerpane możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej.

Pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z założeniami ustawy, ma charakter przejściowy, czyli do momentu powrotu dziecka do rodziny biologicznej, adopcji lub umieszczenia w rodzinnej pieczy.

Na terenie powiatu proszowickiego nie funkcjonuje placówka opiekuńczo – wychowawcza, dlatego też dzieci wymagające umieszczenia w tej formie pieczy umieszczane są w placówkach na terenie innych powiatów. Warunki finansowania pobytu dzieci w placówkach ustalana są w drodze porozumień pomiędzy właściwymi powiatami.

Wykres Nr 5. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2017 - 2019

Źródło: opracowanie własne

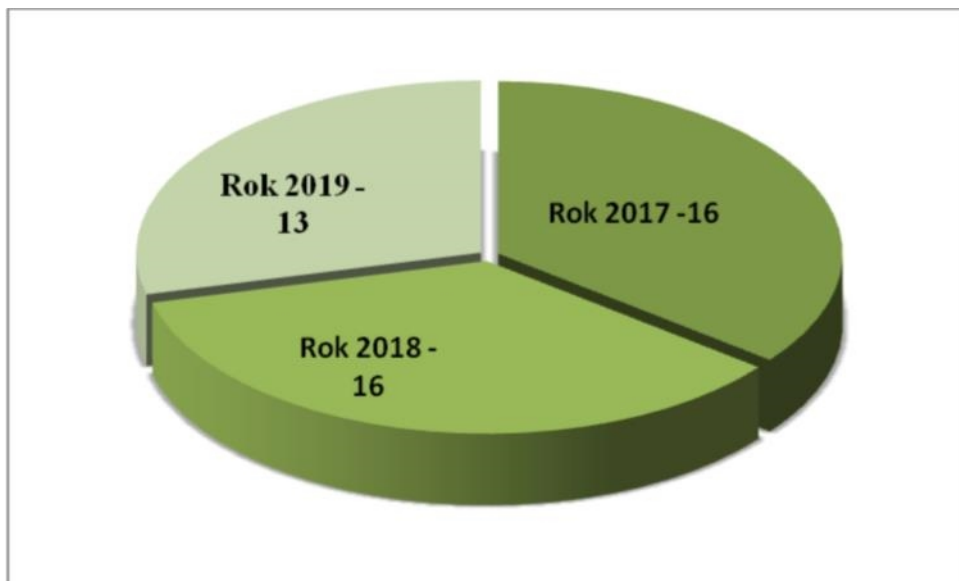
4. Wychowankowie pieczy zastępczej

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, który wprowadza osobę usamodzielnianą do podjęcia samodzielnego, dojrzałego życia i integracji ze środowiskiem lokalnym.

Pełnoletni wychowankowie opuszczający rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą mogą otrzymać:

- pomoc na kontynuowanie nauki,
- pomoc na usamodzielnienie,
- pomoc na zagospodarowanie,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym,
- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
- pomoc prawną, psychologiczną lub socjalną.

Wykres Nr 6. Liczba wychowanków pieczy zastępczej w latach 2017 - 2019

Źródło: opracowanie własne

5. Limit planowanych do utworzenia rodzin zastępczych w latach 2021-2023

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej 3-letnie powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej winny zawierać coroczne limity rodzin zastępczych zawodowych. W ustawie nie ma określonego limitu na dany rok. Biorąc pod uwagę dobro małoletnich dzieci, pozbawionych opieki rodziców biologicznych, należy limit ten dostosować do potrzeb zapewnienia właściwej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu. Należy zwrócić również uwagę, że pomimo prowadzonych działań promocyjnych nie ma osób chętnych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Proponowany limit nowo powstałych rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021-2023 przedstawia się następująco:

- rok 2021 – 0 rodzin zastępczych zawodowych/ rodzinnych domów dziecka
- rok 2022 – 1 rodzina zastępcza zawodowa / rodzinny dom dziecka
- rok 2023 - 0 rodzin zastępczych zawodowych/ rodzinnych domów dziecka.

IV. Analiza SWOT obszaru wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej

Analizę SWOT zastosowano jako narzędzie do usystematyzowania mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń dotyczącej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie zawodowych rodzin zastępczych na terenie powiatu; - wykwalifikowana i doświadczona kadra PCPR w Proszowicach; - współpraca instytucji zajmujących się problematyką dziecka i rodziny; - dostęp do pomocy specjalistycznej dla rodzin zastępczych; - udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, - funkcjonowanie mieszkania chronionego; - wsparcie psychologiczne, prawne, pedagogiczne i socjalne; - realizacja programów unijnych; - realizacja Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych i programów osłonowych; - wsparcie koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej i zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej; - współpraca z innymi powiatami w kwestii umieszczania dzieci w pieczy zastępczej 	<ul style="list-style-type: none"> - brak osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych; - brak wolontariuszy do pracy w pieczy zastępczej; - brak rodzin pomocowych; - brak propozycji pracy dla usamodzielnianych wychowanków; - mała ilość organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie, - długotrwałe uzależnienie rodzin od świadczeń pomocy społecznej, - brak chęci rodziców biologicznych do poprawy swojej sytuacji głównie w sferze opiekuńczo – wychowawczej;
Szanse	Zagrożenie
<ul style="list-style-type: none"> - działania promujące rodzinną pieczę zastępczą; - dostęp do środków unijnych; - udział w programach i projektach organizowanych przez MRiPS; - współpraca z OA, - praca z rodzicem biologicznym, - podnoszenie kwalifikacji przez pracowników. 	<ul style="list-style-type: none"> - brak chętnych rodzin do sprawowania funkcji rodziny zastępczej; - mała liczba funkcjonujących rodzin zastępczych zawodowych; - wypalenie zawodowe rodzin zastępczych; - powrót osoby po opuszczeniu pieczy zastępczej do dysfunkcyjnego środowiska; - problemy wychowawcze w pieczy zastępczej; - przeciągające się postępowania sądowe dot. małoletnich dzieci; - wypalenie zawodowe pracowników.

V. Cele i kierunki działania

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021-2023 jest *wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w powiecie proszowickim ze szczególnym nastawieniem na tworzenie rodzinnych form*. Dziecku, któremu rodzina biologiczna nie jest w stanie zapewnić opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Rodzina zastępcza jest szansą na wzrastanie dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych. Nacisk kładzie się na rozwijanie rodzinnych form opieki zastępczej oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie funkcjonujących rodzin przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki. Zakres udzielanego wsparcia dotyczy m.in.: problemów wychowawczych z dziećmi oraz trudności związanych z kontaktami z rodzicami biologicznymi. Ważną rolę w tym odgrywają opiekunowie zastępczy, którzy wkładają wiele pracy w przezwyciężanie trudnych sytuacji wynikających z licznych, negatywnych doświadczeń dzieci przyjętych na wychowanie tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu itp. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju biologicznego, psychicznego, społecznego i kulturalnego dziecka jest przypisane opiekunom zastępczym. Aby mogli oni prawidłowo wypełniać powierzone funkcje powinni być wspierani przez instytucje działające na rzecz dziecka i rodziny.

Cel I Promowanie rodzinnych form pieczy zastępczej	
Zadania	Termin realizacji
1. Prowadzenie akcji informacyjnej o formach rodzicielstwa zastępczego: 2. Szkolenie i kwalifikowanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 3. Współpraca z OPS, instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, parafiami w celu pozyskania kandydatów.	1.Przynajmniej raz w roku. 2.Na bieżąco (w zależności od posiadanych kandydatów i zakwalifikowanych kandydatów). 3. Przez cały czas trwania programu. 2021-2023
Realizator	Partnerzy
PCPR– Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	OPS, Ośrodki Adopcyjne, szkoły, parafie, media
Wskaźniki	
1. Liczba materiałów promocyjnych (np. ulotek, publikacji prasowych, internetowych). 2. Liczba rozmów z kandydatami. 3. Liczba pozyskanych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. 4. Liczba kandydatów, którzy otrzymali zaświadczenie kwalifikacyjne. 5. Liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych.	

Źródło finansowania

Środki własne powiatu, środki z budżetu państwa, środki unijne, sponsorzy

Cel II Rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

<p>Zadania</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych. 2. Organizowanie grup wsparcia dla rodzin zastępczych. 3. Organizowanie spotkań integracyjnych lub okolicznościowych dla rodzin zastępczych. 4. Dostęp rodzin zastępczych do specjalistycznego wsparcia. 5. Zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. 6. Pomoc w rozwiązywaniu występujących trudnościach – np. poradnictwo prawne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne. 7. Wspieranie rodzin zastępczych poprzez pomoc wolontariuszy. 8. Zapewnienie rodzinom zastępczym pomocy rodzin pomocowych. 9. Dokonywanie okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej i okresowych ocen rodzin zastępczych. 10. Wypłata świadczeń pieniężnych dla rodzin zastępczych i wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych. 11. Inicjowanie działań zmierzających do skrócenia okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej. 12. Alternatywnie do rodzinnych form pieczy – utworzenie placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego. 13. Wsparcie rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych poprzez udział w projektach. 	<p>Termin realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Do dwóch szkoleń w każdym roku. 2. W zależności od potrzeb (nie rzadziej niż 1 raz na kwartał). 3. Jeden raz w każdym roku. 4. Na bieżąco, zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami. 5. Na bieżąco, zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. 6. Na bieżąco, zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami. 7. Zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami. 8. Zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami. 9. Zgodnie z harmonogramem ocen na dany rok. 10. Na bieżąco. 11. Na bieżąco. 12. 2022-2023 13. Zgodny z okresem realizacji danego projektu. <p style="text-align: right;">2021-2023</p>
<p>Realizator</p> <p>PCPR – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator</p>	<p>Partnerzy</p> <p>Powiat Proszowicki, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, pedagodzy szkolni, psycholog, prawnik, pracownik socjalny, wolontariusze, Ośrodki Adopcyjne, specjaliści, organizacje pozarządowe, Sąd Rodzinny, podmioty lecznicze, środki unijne</p>
<p>Wskaźniki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń dla rodzin zastępczych. 2. Liczba przeszkolonych osób. 3. Liczba zorganizowanych grup wsparcia. 4. Liczba osób biorących udział w grupach wsparcia. 5. Liczba zorganizowanych spotkań integracyjnych lub okolicznościowych. 6. Liczba rodzin korzystających ze specjalistycznego poradnictwa. 	

7. Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
8. Liczba rodzin i dzieci korzystających z poradnictwa.
9. Liczba udzielonych porad.
10. Liczba wolontariuszy.
11. Liczba rodzin, które objęto pomocą rodziny pomocowej.
12. Liczba rodzin pomocowych.
13. Liczba przeprowadzonych okresowych ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
14. Liczba dokonanych ocen rodzin zastępczych.
15. Liczba wypłaconych poszczególnych świadczeń dla rodzin zastępczych.
16. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia.
17. Liczba postępowań wszczętych w celu uregulowania sytuacji dziecka.
18. Liczba dzieci zgłoszonych do przysposobienia i przysposobionych.
19. Liczba małoletnich dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej.
20. Liczba osób biorących udział w projektach.

Źródło finansowania

Środki własne powiatu, środki z innych powiatów, środki gminne, środki z budżetu państwa, środki unijne, sponsorzy

Cel III Pomoc i wsparcie usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze

<p>Zadania</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc w tworzeniu programów usamodzielnienia, monitorowanie ich realizacji i aktualizacja. 2. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa. 3. Przyznawanie pomocy finansowej dla wychowanków. 4. Prowadzenie mieszkania chronionego dla wychowanków. 5. Zapewnienie pomocy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej/ pracownika socjalnego. 6. Wzmocnienie procesu usamodzielnienia i kompetencji społecznych wychowanków (szkolenia, warsztaty, udział w projektach, w tym unijnych). 	<p>Termin realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na bieżąco w trakcie trwania programu. 2. Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. 3. Na bieżąco. 4. W trakcie trwania programu. 5. Zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. 6. Jeden raz w każdym roku. W przypadku udziału w projekcie – okres jego realizacji. 2021-2023
<p>Realizator</p> <p>PCPR – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator</p>	<p>Partnerzy</p> <p>OPS, pracownicy socjalni, wychowawcy, szkoły, specjaliści, organizacje pozarządowe, opiekunowie usamodzielnień</p>
<p>Wskaźniki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych i realizowanych IPU. 2. Liczba wychowanków, którym udzielono specjalistycznej pomocy. 3. Liczba udzielonych porad. 4. Liczba wychowanków, którym udzielono pomocy finansowej. 5. Liczba wypłaconych świadczeń. 	

6. Kwota świadczeń.
7. Liczba osób, którym przyznano mieszkanie chronione.
8. Liczba udzielonych porad koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej/ pracownika socjalnego.
9. Liczba osób, które skorzystały z pomocy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej/ pracownika socjalnego
10. Liczba przeprowadzonych szkoleń, warsztatów.
11. Liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach, warsztatach, w projektach.

Źródło finansowania

Środki własne powiatu, środki z budżetu państwa, środki unijne, sponsorzy

Cel IV Współpraca z rodziną biologiczną celem powrotu dziecka do środowiska rodzinnego

<p>Zadania</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca pomiędzy instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej. 2. Opracowywanie indywidualnych planów pomocy dziecka, które są skoordynowane z działaniami asystenta rodziny 3. Nawiązywanie i podtrzymywanie kontaktów między dziećmi w pieczy zastępczej i ich rodzicami biologicznymi. 4. Pomoc w przywróceniu równowagi w rodzinie, realizacja planów pomocy dziecku i rodzinie; indywidualne rozmowy z rodzinami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne. 5. Spotkania asystentów rodzin z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. 	<p>Termin realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Na bieżąco w trakcie trwania programu. 2. Zgodnie z założeniami ustawy. 3. Na bieżąco w trakcie trwania programu. 4. Na bieżąco w trakcie trwania programu. 5. Jeden raz na kwartał. <p style="text-align: right;">2021-2023</p>
<p>Realizator</p> <p>PCPR – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej</p>	<p>Partnerzy</p> <p>OPS, asystenci rodzin, pracownicy socjalni, Sąd Rodzinny, kuratorzy, Policja, rodziny zastępcze</p>
<p>Źródło finansowania</p> <p>Środki własne powiatu</p>	

Cel V Podnoszenie jakości świadczonych usług w zakresie pieczy zastępczej

<p>Zadania</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Doskonalenie umiejętności oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników podmiotów realizujących zadania z zakresu wsparcia i pomocy systemu pieczy zastępczej poprzez szkolenia, konferencje, superwizje, seminaria. 2. Doskonalenie współpracy z instytucjami uczestniczącymi w realizacji ustawy. 	<p>Termin realizacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. W każdym roku. 2. Na bieżąco w okresie obowiązywania programu
--	---

3. Prowadzenia wsparcia psychologicznego dla pracowników.	3. Na bieżąco w trakcie trwania programu, zgodnie z zaistniałą potrzebą. 2021-2023
Realizator PCPR – Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, koordynator	Partnerzy ROPS, firmy szkoleniowe
Wskaźniki 1. Liczba szkoleń, konferencji, superwizji, seminariów. 2. Liczba uczestników szkoleń, konferencji, superwizji, seminariów. 3. Liczba działań podejmowanych w partnerstwie na rzecz dziecka i rodziny. 4. Liczba pracowników podnoszących swoje kompetencje. 5. Liczba udzielonych porad.	
Źródło finansowania Środki własne powiatu, środki z budżetu państwa, środki unijne	

VI. Realizacja Programu

1. Zamierzone efekty

1. Wzrost liczby osób zainteresowanych rodzicielstwem zastępczym i chęcią pełnienia tej funkcji.
2. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
3. Wzmocnienie istniejących rodzin zastępczych poprzez podniesienie ich kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, zapewnianie dostępu do specjalistycznej pomocy.
4. Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych.
5. Skrócenie okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Wzrost liczby dzieci powracających do rodzin naturalnych bądź kierowanych do adopcji.
6. Pomoc wychowankom w przygotowaniu do procesu usamodzielnienia.
7. Podniesienie wiedzy i umiejętności wśród kadr współpracujących w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.

2. Adresaci Programu

Program skierowany jest bezpośrednio do:

- całej społeczności lokalnej Powiatu Proszowickiego,
- dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- osób pełniących funkcję rodzin zastępczych, rodzin pomocowych i rodzinnych domów dziecka,

- rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej,
- usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej,
- kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka,
- osób pracujących zawodowo w obszarze pieczy zastępczej,
- przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w obszarze wspierania pieczy zastępczej.

3. Realizatorzy Programu

Głównym realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach czyli Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Zadania powyższego programu PCPR będzie wypełniać przy współpracy:

- Starostwa Powiatowego w Proszowicach,
- Ośrodków Pomocy Społecznej,
- Asystenci rodzin,
- Komendy Powiatowej Policji w Proszowicach,
- Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Proszowicach,
- Wydziały Rodzinne Sądów Rejonowych,
- rodzin zastępczych i pomocowych, rodzinnego domu dziecka, wychowanków pieczy zastępczej,
- instytucji oświatowych działających na terenie Powiatu Proszowickiego,
- ośrodków adopcyjnych,
- podmiotów leczniczych,
- organizacji pozarządowych, kościołów i innych związków wyznaniowych.

4. Źródła finansowania

Źródłami finansowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 201-2023 będą środki finansowe pochodzące:

- z budżetu Powiatu Proszowickiego,
- ze środków otrzymanych z budżetu państwa,
- ze środków unijnych,
- ze środków z innych powiatów i samorządów gminnych,
- od sponsorów.

5. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitorowanie programu odbywać się będzie poprzez Składanie przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach corocznego sprawozdania z realizacji Programu, stanowiącego załącznik do sprawozdania z działalności Centrum.

Sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Program ma charakter otwarty i w zależności od pojawiających się potrzeb oraz możliwości finansowych w zakresie pieczy zastępczej może podlegać modyfikacjom na skutek zmieniającej się rzeczywistości, rozeznaczonych potrzeb oraz wymogów prawnych.

Zakończenie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2021 – 2023 zakłada kontynuację działań, realizowanych na terenie Powiatu Proszowickiego w zakresie pomocy dziecku, pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki ze strony rodziny biologicznej. Zawiera najistotniejsze cele i kierunki działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Proszowicach.

Szczególnie istotne jest pozyskiwanie kandydatów na rodziców zastępczych dla dzieci w starszym wieku i rodzeństwa, bowiem aktualnie dzieci te ze względu na brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzinnej pieczy zastępczej muszą być umieszczane w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Istotne jest wpieranie istniejących już rodzin zastępczych w pełnieniu powierzonych im funkcji.

Aby sprostać tym zadaniom niezbędna jest ścisła współpraca pomiędzy instytucjami i podmiotami, a także wypracowanie sprawnego i efektywnego systemu działań wpływających na poprawę sytuacji dziecka i rodziny.

Spis rysunków

Rysunek Nr 1. Model rodzinnej pieczy zastępczej

Rysunek Nr 2. Model instytucjonalnej pieczy zastępczej

Spis tabel

Tabela Nr 1. Wsparcie asystenta rodzin w latach 2017 - 2019

Tabela Nr 2. Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd Rodzinny do współpracy z asystentem rodziny w latach 2017 - 2019

Tabela Nr 3. Wiek dzieci pozostających w rodzinach zastępczych w powiecie proszowickim w latach 2017 – 2019 (stan na 31 grudnia każdego roku)

Spis wykresów

Wykres Nr 1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w poszczególnych gminach w latach 2017 – 2019

Wykres Nr 2. Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w poszczególnych gminach w latach 2017 – 2019

Wykres Nr 3. Liczba rodzin zastępczych w latach 2017 - 2019 w podziale na typy rodzin zastępczych

Wykres Nr 4. Liczba dzieci w rodzinach zastępczych w latach 2017 - 2019 w podziale na typy rodzin zastępczych

Wykres Nr 5. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2017 – 2019

Wykres Nr 6. Liczba wychowanków pieczy zastępczej w latach 2017 - 2019

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz.U. z 2020r. poz. 821) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja trzyletnich programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Program zawiera diagnozę systemu wsparcia dziecka i rodziny na terenie powiatu proszowickiego, określa cele programu i harmonogram jego realizacji.

„Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Proszowickim na lata 2021 - 2023" zakłada działania wspierające rodzinną pieczę zastępczą, wspieranie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą oraz kontynuowanie współpracy z instytucjami zajmującymi się dzieckiem i rodziną.

W związku z powyższym podjęcie uchwały jest w pełni zasadne.